Kulturutskottets betänkande

1980/81:19

med anledning av proposition 1980/81:25 med förslag till tilläggsbudget I till statsbudgeten för budgetåret 1980/81 såvitt gäller idrottsändamål jämte motion

TIONDE HUVUDTITELN

Propositionen

Regeringen har i proposition 1980/81:25 bilaga 6 (jordbruksdepartementet) under punkt 3 (s. 30–32) föreslagit riksdagen att till Stöd till idrotten: Anläggningsstöd m. m. på tilläggsbudget I till statsbudgeten för budgetåret 1980/81 anvisa ett reservationsanslag av 4 000 000 kr.

Bakgrunden till förslaget i propositionen är i huvudsak denna.

Fram t. o. m. budgetåret 1979/80 har bidrag lämnats från anslaget till anläggningsstöd bl. a. för uppförande av mindre idrottsanläggningar enligt riktlinjer som fastställdes av 1970 års riksdag samt vissa på dessa riktlinjer grundade och av regeringen angivna normer. Statsbidrag för anläggningsverksamhet lämnades till såväl föreningar som kommuner. De normer som tillämpades innebar bl. a. att bidrag utgick i mån av tillgång på medel under anslaget och efter ansökan hos statens naturvårdsverk. Normerna innebar vidare att beslut om bidrag skulle fattas före byggnadsarbetenas påbörjande. Närmare föreskrifter i övrigt för bidragsgivningen meddelades av naturvårdsverket.

De samlade ansökningarna översteg varje år de av riksdagen anvisade medlen. Den praxis naturvårdsverket tillämpat har inneburit att de bidragsansökningar som fyllt kraven för statsbidrag lämnats vilande i avvaktan på tillgång på medel. Verket har för sådana ansökningar lämnat medgivande att påbörja byggnadsverksamheten utan att rätten till statsbidrag därvid gått förlorad för den bidragssökande och utan att medel för investeringen funnits tillgängliga vid tidpunkten för tillståndsgivningen. Vid meddelande till dem som ansökt om sådant tillstånd har verket dock endast ställt i utsikt att ansökan skall prövas för statsbidrag. På detta sätt har således en betydande kö uppstått. Bidragskön har tidvis lett till nära fem års väntetid för statsbidragsbeslut, under förutsättning av i stort oförändrade statsanslag. De som ansökt om bidrag har mot bakgrund av denna praxis upplevt att löfte givits om statsbidrag vid senare tillfälle, nämligen då anvisade statsmedel skulle komma att finnas tillgängliga.

Statsmakterna har våren 1980 (prop. 1979/80:100 bil. 13, KrU 1979/80:30, rskr 1979/80:377) fastställt ändrade riktlinjer för disposition av medel från anslaget att gälla fr. o. m. budgetåret 1980/81. För innevarande budgetår

disponerar statens naturvårdsverk 3 milj. kr. för bidrag till föreningsanläggningar. De fr. o. m. den 1 juli 1980 gällande normerna för stöd till mindre idrottsanläggningar innebär bl. a. att endast föreningar kan åtnjuta bidrag till investering i idrotts- och friluftsanläggning. Före nämnda tidpunkt kunde som nämnts även kommun medges bidrag. Kommunerna avses emellertid fortsättningsvis bli kompenserade genom skatteutjämningssystemet. De nya normerna innebär vidare att såsom mindre anläggning betraktas investeringsobjekt vars totala kostnad är mindre än 500 000 kr. i 1979 års prisläge samt att anläggningen är av lokal karaktär och ej kan anses vara ett kommunalt åtagande. Därjämte gäller att naturvårdsverket fr. o. m. den 1 juli 1980 skall pröva samtliga under ett verksamhetsår inkomna bidragsansökningar vid ett tillfälle och därvid fördela tillgängliga medel. Några bidragsköer skall inte uppkomma i fortsättningen.

Den 1 januari 1980 fanns hos naturvårdsverket ca 860 ansökningar omfattande totalt drygt 22 milj. kr. Då den genomsnittliga andelen statsbidrag i de berörda investeringsobjekten enligt normer och föreskrifter varit mellan 15 och 25 % motsvarade nämnda belopp en investeringsvolym av ca 130 milj. kr. i idrotts- och friluftsanläggningar.

Prövningen av statsbidrag till anläggningar sker inom naturvårdsverkets anläggningsdelegation. Delegationen fattade den 27 juni 1980 beslut om fördelning av statsbidrag avseende samtliga vid verket före den 1 januari 1980 inkomna ansökningar. Verket fördelade därvid tillgängliga medel. Det totalt beviljade bidragsbeloppet uppgick till 5,4 milj. kr. Härvid kom flertalet bidragssökande att erhålla mindre bidrag än enligt de normer och den praxis som tidigare gällt. Vissa bidragssökande meddelades avslag på ansökan. Beslutet innebar bl. a. att 59 ansökningar som inkommit från kommuner före den 1 januari 1980 avslogs, liksom nio ansökningar från föreningar avseende större projekt med en anläggningskostnad överstigande 500 000 kr.

Över naturvårdsverkets beslut har 180 bidragssökande, huvudsakligen föreningar, inkommit till regeringen med besvär. Det sammanlagda beloppet statsbidrag för dessa ansökningar, om 1970 års normer samt vid verket utvecklad praxis för bidragsgivningen skulle tillämpas, är ca 4 milj. kr.

Enligt förslaget i propositionen avses det tillskott om 4 milj. kr. som begärs på tilläggsbudget göra det möjligt för naturvårdsverket att i stor utsträckning beakta de besvär som anförts av föreningar över verkets beslut om reducerade eller uteblivna bidrag. De aktuella bidragsärendena – varmed avses besvärsärenden som inkommit före den 30 oktober 1980 – bör enligt propositionen återförvisas till naturvårdsverket som i samband med en förnyad prövning bör fördela den föreslagna förstärkningen av anslaget. Vid medelsberäkningen har inte tagits upp medel för att tillgodose de besvär över bidragsbeslut som anförts av vissa kommuner.

Motionen

I motion 1980/81:161 av Åke Wictorsson (s) yrkas att riksdagen uttalar att en omprövning av bidragsgivningen till föreningar för mindre idrottsanläggningar bör ske i enlighet med i motionen redovisade principer.

Som motivering för yrkandet anför motionären bl. a. följande.

Den i propositionen föreslagna ordningen är inte tillfredsställande. Att endast låta föreningar som senast den 30 oktober 1980 inkommit med besvär till regeringen få del av de extra medel som nu föreslås ter sig olämpligt från såväl saklig synpunkt som från rättvisesynpunkt. Några formella besvärsgrunder har egentligen inte funnits för de föreningar som besvärat sig över naturvårdsverkets beslut. Många föreningar, som haft väl så goda skäl att anföra besvär, kan därför antas ha avstått från besvär eftersom naturvårdsverket tydligt klargjort att det varit bristen på medel som utgjort motiv för verkets beslut. Om dessa föreningar vetat att regeringen senare skulle komma att föreslå riksdagen en förstärkning av anslaget, delvis grundad på de besvär som anförts, är det troligt att ytterligare ett stort antal föreningar skulle ha inkommit till regeringen med besvär. Med den ordning regeringen antyder gynnas de föreningar som anfört besvär, trots att egentliga besvärsgrunder kan sägas saknas.

Enligt motionärens mening bör de medel som föreslås anvisade på tilläggsbudget utnyttjas så att en reell prövning av angelägenhetsgraden hos samtliga ansökningar i den ursprungliga bidragskön kommer till stånd. I motionen pekas på olika vägar för att få en sådan prövning till stånd. Det smidigaste sättet anser motionären vara att samtliga vid beslutstillfället i juni 1980 inneliggande ansökningar automatiskt prövas av naturvårdsverket mot bakgrund av de ytterligare medel som genom tilläggsbudgetanslag kan komma att ställas till verkets förfogande.

Utskottet

Statens naturvårdsverk prövade i juni 1980 samtliga de ansökningar från föreningar och kommuner om statsbidrag till mindre idrottsanläggningar som inkommit till verket före den 1 januari 1980. Den samlade prövningen av de omkring 860 ansökningarna gjordes enligt vad utskottet inhämtat mot bakgrund av att nya riktlinjer och normer fr. o. m. budgetåret 1980/81 gäller för det statliga stödet till mindre anläggningar för idrott och friluftsliv innebärande bl. a. att det skall undvikas att en kö av ansökningar förs över från ett budgetår till nästa. Med hänsyn till att tillgången på medel var mycket begränsad i förhållande till det bidragsbelopp som omfattades av ansökningarna var fördelningsbeslutet förenat med besvärliga överväganden.

Utskottet delar föredragande statsrådets uppfattning att ytterligare medel bör anvisas för att lindra de ekonomiska konsekvenser som uteblivna eller starkt reducerade statsbidrag till anläggningsstöd kan medföra framför allt för de aktuella idrottsföreningarna och som bl. a. tagit sig uttryck i att ett

stort antal bidragssökande inkommit till regeringen med besvär över naturvårdsverkets beslut. Utskottet tillstyrker att 4 milj. kr. anvisas för ändamålet.

Avsikten med det i propositionen föreslagna anslaget är att det skall bli möjligt att ge tilläggsbidrag till en del av de föreningar vilkas ansökningar behandlats av naturvårdsverket vid nyssnämnda tillfälle. För tilläggsbidrag skall dock endast sådana föreningar komma i fråga som inkommit med besvär före den 30 oktober 1980, dvs. den dag då regeringen fattade beslut om propositionen.

I motion 1980/81:161 förordas att en ordning tillämpas genom vilken samtliga de ansökningar bör beaktas som omfattades av nämnda beslut i juni 1980.

Utskottet anser att ett anvisande av den medelsförstärkning utskottet nyss tillstyrkt innebär att en helt ny situation uppkommit, som inte kunde förutses då naturvårdsverket fattade sitt fördelningsbeslut i juni 1980. Fördelningen av medelstillskottet bör ske utifrån denna utgångspunkt.

Enligt utskottets mening har det i motion 161 anförts skäl som talar för en ändring av det sätt att fördela en extra tilldelning av medel som förordas i propositionen. Som motionären påpekar gynnas med den ordning regeringen antyder de föreningar som anfört besvär. Mot bakgrunden av att många föreningar förmodligen har avstått från att besvära sig beroende på vetskapen att inga ytterligare medel stod till förfogande bör naturvårdsverket vid fördelningen av nu ifrågavarande medel pröva samtliga de ansökningar som behandlades i juni 1980 varvid vid ansökningstillfället gällande regler bör vara vägledande. Utskottet finner emellertid att kommuner i högre grad än enskilda föreningar kan bära bortfallet av förväntade statsbidrag. Vad utskottet med anledning av propositionen och motion 161 anfört om fördelningen av det föreslagna nya anslaget bör riksdagen som sin mening ge till känna för regeringen.

Under åberopande av det anförda hemställer utskottet

att riksdagen

a. till *Stöd till idrotten: Anläggningsstöd m. m.* på tilläggsbudget I till statsbudgeten för budgetåret 1980/81 anvisar ett reservationsanslag av 4 000 000 kr.,

b. som sin mening ger till känna för regeringen vad utskottet med anledning av motion 1980/81:161 anfört om fördelningen av det angivna anslagsbeloppet.

Stockholm den 4 december 1980

På kulturutskottets vägnar
GEORG ANDERSSON

Närvarande vid ärendets slutbehandling: Georg Andersson (s), Karl-Eric Norrby (c), Åke Green (s), Tyra Johansson (s), Ingrid Diesen (m), Lars-Ingvar Sörenson (s), Olle Eriksson (c), Hans Alsén (s), Lars Ahlmark (m), Catarina Rönnung (s), Anna Eliasson (c), Kerstin Andersson i Kumla (s), Bertil Hansson (fp), Elisabeth Fleetwood (m) och Per Arne Aglert (fp).